

## PAPER DETAILS

TITLE: Günümüz Kore'sinde Budizm'in Etkileri

AUTHORS: Sgöksel TÜRKÖZÜ,Ahmet KOPAR

PAGES: 65-77

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1878236>

## Araştırma Makalesi

Başvuru: 13.07.2021

Kabul: 25.09.2021

Atıf: Türközü, S. Göksel ve Ahmet Kopar. "Günümüz Kore'sinde Budizm'in Etkileri," *Temaşa Felsefe Dergisi* sayı: 16 (Aralık 2021): 65-77.Günümüz Kore'sinde Budizm'in Etkileri<sup>1</sup>S. Göksel Türközü<sup>2</sup>

ORCID: 0000-0003-2451-3241

Ahmet Kopar<sup>3</sup>

ORCID: 0000-0002-5401-1771

## Öz

Tarih boyunca bütün inanç ve felsefi düşünceler insanoğlunu ve toplumları etkilemiştir. Özellikle Asya toplumlarını Budizm inancı/felsefesi yüzyıllar boyunca etkisi altında bırakmıştır. Budizm'in etkilediği toplumların başlarında gelen milletlerden biri ise Kore'dir. Budizm, Üç krallık döneminde Kore'ye Çin'den gelmiş ve Çin'de yaygın olan Mahayana Budizm'i Koreliler tarafından benimsenmiştir. Zamanla Korelilere has ritüeller, kültürel etkiler ve siyasi gelişmeler ile Kore'ye özgü bir Kore Budizm'i de gelişmiş, akabinde birçok mezhep de ortaya çıkmıştır. Günümüz Kore toplumunda Budistler tarafından kurulan yardımlaşma örgütleri sayesinde Kore Budizm'i yurtdışında sempati ile karşılanırsa da ülke içinde Budizm'e bir inançtan daha çok, kültürel bir miras olarak bakılmaya başlanmıştır. Tarihsel süreç boyunca Budizm inancı/felsefesi Koreliler için her dönem farklı bir anlam taşımıştır. Bir dönem Budizm, Koreliler için önemli bir din iken, başka bir dönem devlet tarafından unutturulmaya çalışılmış bir düşünce hâline gelmiştir. Bu çalışmada Budizm'in Kore topraklarına ilk girişinden başlayarak günümüze kadar uzanan tarihsel süreçte Budizm'in Koreliler üzerindeki etkileri konu alınmıştır. Ayrıca günümüz Kore'sinde hâlâ görülmekte olan Budizm'in etkileri incelenmiştir.

**Anahtar Kelimeler:** Budizm, Kore Budizm'i, Kore, Kore Kültürü, Kore Felsefesi, Mahayana.

## Influences of Buddhism in Present-day Korea

## Abstract

Throughout history, all beliefs and philosophical ideas have affected human beings and societies. Especially Buddhism philosophy has influenced Asian societies for centuries. Korea is one of those nations which influenced by Buddhism mostly. Buddhism came to Korea from China during the Three Kingdoms period, and Mahayana Buddhism, which was common in China, was adopted by Koreans. As time passed, the cultural and politics factors caused to emergence of indigenous Buddhism of Korea and many sects. In this study, the effect of Buddhism on Koreans has been examined, from the first time Buddhism came to Korea to present day. In this study, the effects of Buddhism, which is still seen in today's Korea, were examined.

**Keywords:** Buddhism, Korean Buddhism, Korea, Culture of Korea, Philosophy of Korea, Mahayana.

1 This work was supported by the Core University Program for Korean Studies through the Ministry of Education of the Republic of Korea and the Korea Studies Promotion Service of the Academy of Korean Studies (AKS-2019-OLU-2250002)

2 Prof. Dr., Erciyes Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Kore Dili ve Edebiyatı. [sgturkozu@erciyes.edu.tr](mailto:sgturkozu@erciyes.edu.tr)

3 Doktora Öğrencisi, Erciyes Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Kore Dili ve Edebiyatı. [ahmetckopar@gmail.com](mailto:ahmetckopar@gmail.com)

## Giriş

M.Ö. VI. yüzyılda Hindistan'ın Kuzeyinde doğmuş olan Budizm'in günümüzde bir din mi yoksa bir felsefe mi olduğu hâlâ tartışma konusudur. Fakat Budizm, özellikle Doğu Asya topluluklarını kültürel ve siyasal olarak oldukça etkilemiş, hatta değer yargılarının şekillenmesine neden olmuş bir inanç sistemidir. Budizm'i bir din olarak kabul ederek onu benimseyen milletler arasında Kore de bulunmaktadır.

Budizm, Kore toplumunun ve Kore kültürünün şekillenmesinde en büyük etkenlerden biri olmuştur. Üç Krallık döneminde Kore topraklarına ayak basan Budizm inancı, yüzyıllar boyunca Korelilerin hayatlarında yer alarak günümüze kadar ulaşmıştır. Bir inanç, bir din olarak düşündüğümüzde Budizm, tarihin belirli dönemlerinde Kore toplumunun dini, Budizm'i bir felsefe olarak düşündüğümüzde ise Kore toplumunun düşünce yapısını ve kültürünü şekillendiren bir düşünce sistemi olduğunu söyleyebiliriz. Korelileri büyük ölçüde etkileyen Budizm, sadece etkileyen taraf olmamış, aynı zamanda etkilenen taraf da olmuştur. Kore kültürü ve Kore toplumunun sosyal yaşantısının etkisi ile Kore Budizm'i denilen bazı özellikleri ile örneğin; Budizm inancında olmayan "törenlerde dans etme" gibi ritüellerin Kore Budizm'inde bulunması ve tarihsel süreçte siyasî nedenler ile Budist tapınaklarına verilen ayrıcalıklar veyahut tam tersi getirilen kısıtlamalar sonucunda da Kore Budizm'i içerisinde çeşitli mezhepler ortaya çıkmıştır. Bu da Kore kültürü ve Kore tarihinde yaşanan siyasî değişikliklerin Budizm'e olan etkisi ile Kore'de Budizm inancında değişiklikler yaşanmasına neden olmuştur. Tarihsel süreç boyunca Budizm inancı her dönem Kore toplumunda farklı bir anlam taşımıştır. Bir dönem Budizm inancı Koreliler için çok değerli ve önemli bir konumda iken başka bir dönem onu yok etmek için devletin politika ürettiği bir düşünce konumuna da gelmiştir.

Bu çalışmada Budizm'in Kore'ye girişiyle başlayarak günümüze kadar uzanan tarihsel süreçte Budizm'in Koreliler üzerindeki etkileri ve günümüz "modern Kore toplumunda Budizm" konusu ele alınmıştır. Budizm ve Kore ilişkisine değinmeden önce kısaca Budizm'den bahsetmek faydalı olacaktır.

## 1. Budizm'e Genel Bir Bakış

Budizm, M.Ö. VI. yüzyılda Hindistan'da ortaya çıkmış bir dindir. Kurucusu M.Ö. 563-483 yılları arasında Kuzey Hindistan'da yaşamış olan Siddharta Gautama Buda'dır. Asıl adı Siddharta, aile adı ise Gautama'dır. "Aydınlanmış, uyanmış" anlamına gelen "Buda" sonradan kendisine verilmiş lakaptır. Buda, Kuzey Hindistan'da bulunan (Günümüz Nepal Bölgesi) Sakya Devletini idare eden konsül üyelerinden Suddhadana ile eşi Mahamaya'nın oğlu olarak dünyaya gelmiştir.<sup>4</sup>

Budizm inancının doğuşunun hikâyesi özetle şu şekildedir:

Siddharta, saray hayatında hiçbir acı ve dert görmeden hayatın gerçekliğinden dış dünyadan bihaber şekilde yaşamıştır. Bir gün saraydan dışarı çıktığı ilk gün bir ihtiyara, ikinci gün bir hastaya, üçüncü gün ise bir cenazeye ve dördüncü günde de bir dilenci keşişe rastlamıştı. Hayatın güzelliklerden ibaret olmadığını anlayan Siddharta, 29 yaşında iken bir gece vakti atına binerek sarayı terk etmiş ve bir ormana varmış. Üze-

<sup>4</sup> İbrahim Ethem Karataş, "Budizm'de Tanrı Anlayışı Üzerine Bir Değerlendirme," *CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi* 13, (Mart 2015): 86.

rindeki mücevherleri çıkarıp mücevherlerini uşağına vermiş ve onu geri göndermiştir. Saçlarını kökünden keserek suya atmış ve oradan geçmekte olan bir gezginci rahip ile elbiselerini değiştirmiştir.<sup>5</sup> Siddharta vardığı bu ormanda 6 yıl boyunca çileli bir hayat sürmüş, fakat böyle ıstıraplarla dolu bir yaşam sürmenin de insanı kurtuluşa götürmeyeceğini anlamıştır. Bu çileli hayatından sonra Bodhi diye adlandırılan bir incir ağacının altında düşünmeye başlar<sup>6</sup> ve günler boyunca bu ağacın altında düşündükten sonra aydınlanır, Sanskritçede aydınlanmış, uyanmış anlamına gelen Buddha adını alır. Aydınlandıktan sonra pratik bir ahlak ve basit hayatî prensiplere<sup>7</sup> dayalı olan öğretilerini anlatmış, böylece Budizm inancı doğmuştur.

Buda'nın aydınlanmaya ulaştıktan sonraki ilk öğretisi ise “Dört Yüce Gerçek (사정제/四聖諦)” olmuştur. Budizm'in temelini oluşturan bu öğreti özetle şu şekildedir:

- 1) Hayat acı ve ıstırapla doludur. Acı ve ıstırap dünyevi oluşun temel özelliğidir.
- 2) Acı ve sıkıntıların nedeni arzulardır.
- 3) Acı ve sıkıntıları sona erdirmek, arzu ve isteklerden vazgeçmeye bağlıdır.
- 4) Arzu ve isteklerin üstesinden gelmek de “Sekiz Dilimli Yol”u izlemekle mümkündür.<sup>8</sup>

“Sekiz Dilimli Yol(팔정도/八正道)” ise doğru anlayış, doğru niyet, doğru konuşma, doğru davranış, doğru geçim, doğru çaba, doğru düşünce ve doğru konsantrasyondur.<sup>9</sup> Budizm'de Üç Hazine/Üç Mücevher anlamına gelen “Triratna”ya iman edilir. Bunlar: Buda, Dharma (öğreti/yasa) ve Sangha (rahip teşkilatı)'dır.<sup>10</sup> Buda, oluşturduğu inanç sisteminde tanrıya yer vermemiştir.

Hemen hemen her inançta olduğu gibi Budizm inancında da zaman geçtikçe mezhepler ortaya çıkmıştır. Bu mezhepler arasındaki en önemli ikisi, Mahayana ve Hinayana'dır. Kelime anlamı olarak Hinayana “Küçük araba”, Mahayana ise “Büyük araba” anlamına gelmektedir.<sup>11</sup> Bir başka kaynaktan ise bu mezheplerden şu şekilde bahsedilmektedir:

Budistlere göre, şu yaşamakta olduğumuz hayat bir “Sel”dir. Bu “Hayat Seli”ni geçmek, bu “Hayat Seli”nden kurtulmak için, insanın sığınacağı bir taşıt aracı, bir gemi gerekmektedir. Bu araca Sanskritçe Yana deniyor. Bu Yana, eğer büyük olursa, Mahayana, yani “Ulug Kölüngü”, Büyük Gemi, Büyük Tekne adını alır; eğer küçük olursa, Hinayana, yani “Kiçig Kölüngü”, Küçük Gemi, Küçük Tekne adını alır. Burada geçen “Bü-

5 Ahmet Güç ve Ekrem Sert, “Budizm'de Dört Temel Gerçek, Sekiz Dilimli Yol ve Nirvana,” *İslam Medeniyeti Araştırmaları Dergisi (İMAD)* 12, (Haziran 2020): 8.

6 Bilal Metin, “Budizm İnancının Türk Devletleri Üzerindeki Etkisi,” *Anasay* 6, (Kasım 2018): 66.

7 A. Ranjan Mohapatra, “Philosophy of Religion an Approach to World,” çev. Hidayet Işık, *Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 16, (Mayıs 2003): 170.

8 Aliya Şarafullina, “Budizm'de ve Tibet Budizm'inde İnanç Esasları” (Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, 2013), 21-22.

9 Şevket Özcan, “İnsana Verilen Değer Ekseninde Çeşitli Dinlerde İnsan: Dinler Tarihi Açısından Karşılaştırmalı Bir İnceleme,” *Dini Araştırmalar* 19, (Haziran 2016): 203.

10 Hüsamettin Karataş, “Sakyamuni Buda'nın Tarihsel Kişiliği ve Öğretisinin Yeni Bir Din Haline Geliş Süreci,” *Dini Araştırmalar* 16, (Haziran 2013): 135.

11 Mohapatra, “Philosophy of Religion an Approach to World,” 175.

yük” ve “Küçük” sıfatları bir hacim değil, kurtarılacak olan toplumun bütünü ile kurtarılabilecek olan tek ferdi göstermektedir.<sup>12</sup>

Bu mezheplerin isimlerinin kelime anlamları aslında bu mezheplerin düşüncelerini ortaya koymaktadır.

“Küçük tekne”, “küçük araba” veya “küçük araç” olarak adlandırılan Hinayana Budizm’i Theravada olarak da bilinmektedir. Theravada en eski Budist okulu ve en eski Buda öğretilerinin ilkeleri üzerine kurulmuştur. Hinayana Budizm’i insanın Nirvana’ya ulaşabilmesi için bireyin kendi başına çabalaması gerektiği düşüncesine sahiptir. Hinayana Budizm’inde tanrısal varlıklar bulunmaz ve Buda tanrılaştırılmaz, onun öğretileri ile Nirvana’ya ulaşmaya çalışılır.

“Büyük tekne”, “büyük araba” veya “büyük araç” denilen Mahayana Budizm’inde birçok ritüel ve tanrılar, tanrısal varlıklar bulunmaktadır. Mahayana Budizm’in Hinayana Budizm’inden ayrıldığı en büyük noktalardan biri ise Nirvana’ya ulaşma yöntemidir. Bu mezhepte Nirvana’ya ulaşmanın kolay olmamasından dolayı Nirvana’ya ulaşmaya yaklaşmış, fakat kendi isteği ile Nirvana’ya ulaşmayanların yani ‘Bodhisattva’ların başkalarına da yardım etmesinin gerektiğini savunur. Koreliler de toplumsal yapısı gereği birçok Doğu Asya ülkesi gibi Budizm inancında Büyük tekneye (Mahayana) binmeyi tercih etmişlerdir. Mahayana Budizm’i Kore’nin eski inancı olan Şamanizm ile karışmıştır. Mahayana Budizm’inin Kore Kültürü ve Şamanizm inancı ile karışmasıyla Kore Budizm’i ortaya çıkmıştır. Örnek verecek olursak: Budizm’e inanan diğer ülkelerden farklı olarak Kore Budizm’inde ayin sırasında dans edilebilir. Bu dans ritüeli, Budizm ve Şamanizm inançlarının birbiriyle harmanlanmasıyla ortaya çıkmıştır.

## 2. Kore Tarihinde Mahayana Budizm’i

Kore halkı, Budizm inancından olumlu ve olumsuz olarak en çok etkilenen milletlerden biri olmuştur. Budizm inancı Kore toplumunun düşünce yapısının, kültürünün ve yaşayış biçiminin şekillenmesinde en büyük etkenlerden biri olmuştur. Fakat bu etki tek taraflı değil, karşılıklı bir şekilde yaşanmıştır. Yani Budizm inancı Korelileri nasıl etkiledi ise Koreliler de bu inanca kendi kültürlerini aktararak “Kore Budizm’i” denilen bir Budist inancı sistemi oluşturmuşlardır. “Budizm’e Genel Bir Bakış” başlığı altında da bahsettiğimiz gibi Budizm inancının iki önemli mezhebinden birisi “Mahayana” mezhebi idi. Mahayana mezhebini kabul eden diğer Doğu Asya ülkeleri gibi Kore de Mahayana mezhebine tâbi olmuştur. Koreliler, Mahayana mezhebine Desıng (대승) demektedirler.

Budizm inancı/felsefesi Kore yarımadasına geldiği sıralarda Koreliler, “Üç Krallık”<sup>13</sup> dedikleri dönemi yaşamaktaydılar. Bu krallıklar arasında Budizm ile ilk karşılaşan krallık Goguryio (고구려) krallığı olmuştur. Samguk Sagi<sup>14</sup>’ye göre Eski Qin<sup>15</sup> devletinin hükümdarı Fu Jian’ın 372 yılında Goguryio kralı Sosurim (소수림왕/小獸林王)’e gönderdiği elçi heyetinin içinde Sundo (순도/順道) adında Budist bir keşiş de bulunuyordu. 2

12 Mübahat Türker Küyel, “İki Gemi Türü,” *Erdem* 5, (Mayıs 1986): 338.

13 Üç Krallık Dönemi (삼국시대/三國時代); Şilla (신라/新羅), Bekçe (백제/百濟) ve Goguryio (고구려/高句麗) adlı Kore krallıklarından oluşmaktadır. Bu dönem üç krallık içinde en son kurulan Bekçe Krallığının tarih sahnesine çıktığı M.Ö. 18 yılından Şilla’nın diğer iki krallığı yıktığı 668 yılına kadar sürmüştür.

14 Kim Buşık (김부식/金富軾) tarafından 1145 yılında Goryio (고려/高麗) devleti döneminde yazılmış bir tarih kitabıdır.

15 Bu devletin asıl adı Qin (진/秦)’dir. Fakat aynı isim ile milattan önce kurulup yine milattan önce 206 yılında yıkılmış başka bir Qin (진/秦) devleti olduğu için bu devlet 2. Qin devleti veya eski Qin devleti (전진/前秦/Former Qin) olarak anılmaktadır. 2. Qin devleti 351 yılından 394 yılına kadar varlığını sürdürmüştür.

yıl sonra Ado (아도/阿道) adında başka bir keşiş daha geldi. Sonraki sene (375) Çomunsa Tapınağı (초문사/肖門寺) ve İbullansa Tapınağı (이불란사/伊弗蘭寺) 'nın inşasına başladılar.<sup>16</sup> Samguk Sagi'deki bu kayıttan da anlaşılacağı gibi Budizm, Çin vasıtası ile Kore topraklarına ulaşmıştır ve inşasına başlanmış olan tapınaklar ise Korelilerin ilk Budist tapınakları olmuştur.

Goguryio'dan sonra diğer bir Kore krallığı olan Bekce (백제) krallığı da Budizm'i kabul etmiştir. 384 yılında Kral Çimnyu (침류왕/枕流王) döneminde Doğu Jin<sup>17</sup> devletinden gelen Hintli Budist Marananta (마라난타/摩羅難陀) ile Bekçe topraklarında yayılmaya başlamıştır. Kayıtlarda bu keşişin gelmesine kralın çok memnun olduğu ve sevindiği yazmaktadır.<sup>18</sup>

Budizm'i Kore kültürü ile harmanlayan krallık ise Şilla'dır. Bu devlet, diğer iki krallıktan yüzyıl sonra Budizm ile tanışmıştır. Goguryio ve Bekce başka ülkelerin tesiri ve aracılığı ile Budizm ile tanışmışlardı, fakat Şilla krallığı Budizm inancını Goguryio sayesinde tanımıştır. Belli aralıklar ile birkaç Budist keşiş Şilla topraklarını ziyaret edip Budizm'i tanıtmış olsa da Şilla'nın resmî dini olarak kabul edilmesi Kral Cinhing (진흥왕/眞興王)<sup>19</sup> döneminde olmuştur. Şilla, Budizm'i resmî din olarak kabul ettikten sonra Palgvanhō (팔관회/八關會)<sup>20</sup>, Yiondinghō (연등회/燃燈會)<sup>21</sup> gibi önemli festivaller oluşturup Budizm için önemli olan günleri kendi bayramları hâline getirdiler. Kore'ye özgü Ulusal Budizm (호국불교護國佛敎) denilen bir Budizm felsefesi oluşturdular. Kore'nin elit askerî birlik sistemi Hvarangdo (화랑도/花郎徒)<sup>22</sup> da bu felsefeden yola çıkılarak oluşturulmuştur.<sup>23</sup> Bu felsefe kısaca, devlet tehlikeli bir duruma düştüğünde yani düşmanlar vatan topraklarına saldırdığında gerekirse topraklarını silah kullanarak savunmayı kabul eder.

Üç krallık dönemi Şilla'nın Tang hanedanı ile birlikte diğer iki Kore krallığını yıkması ile son bulmuştur. Goguryio yıkılmadan önce Taoizm inancını benimsemeye başlamıştı. Şilla krallığı, artık Birleşik Şilla krallığı (통일신라) olmuş ve bu yeni krallığın da resmî dini Budizm olarak devam etmiştir. İç karışıklık ve savaşlar yüzünden yaşanan kaos ortamı Goryo (고려/高麗,) devletinin kurulması ile son bulmuştur.

Goryo devleti Şilla'nın oluşturduğu Budizm felsefini olduğu gibi devam ettirmiş ve Budizm'in Kore halkı üzerindeki etkisini arttırmıştır. Goryo'nun kurulmasını Buda'nın sağladığını, onun yardımı ile Goryo'nun var olduğunu düşünmüşlerdir. Bu yüzden diğer krallıklardan daha çok Budizm'e önem vermişlerdir. Budizm'in Goryo topraklarında önemli bir yere sahip olması sonucunda Goryo halkının çoğu Budist keşişi

16 Kim Buşik(김부식), *Samguk Sagi*(삼국사기), çev. Şin Hoyiol. (신호열) (동서문화사, 1977), 359.

17 Doğu Jin devleti (동진/東晉) İmparator Yuan (진원제/晉元帝) tarafından 317 yılında kurulmuştur. Bu devlet varlığını 420 yılına kadar sürdürmüştür

18 Yun Sevon (윤세원), "Impact of Buddhism on Viewpoint of State among Korean People," *Incheon National University Journal for the Study of Korean Buddhist History (JSKBH)* 7, (Ağustos 2015): 18.

19 Kral Cinhing (진흥왕/眞興王): 534-576 yılları arasında yaşamış 540-576 yıllarında saltanat sürmüş Şilla (신라/新羅) krallığının 24. Kralıdır.

20 Palgvanhō (팔관회/八關會): Bu festivalde, toprak tanrısı gökyüzü tanrısı gibi tanrılara adaklar adayıp ülke ve hanedan için ferahlık dilenir.

21 Yeondeunghoe (연등회/燃燈會) Bu festival ay takvimine göre 4. ayın 8'inde yani Buda'nın doğum gününde kutlanılır. Lotus çiçeğinin aydınlanması anlamına geldiği için bu festival çeşitli ışık ve kandillerin aydınlatılmasıyla kutlanılır.

22 Hvarangdo (화랑도/花郎徒): "Genç Çiçek Birliği" anlamını taşıyan Hvarangdo, Şilla'nın asilzade genç erkeklerinden oluşan toplumsal bir organizasyondur. Ayrıca Hvarangdo, Şilla'nın merkezi idari sistemini güçlendirmek ve ufku açık, kabiliyetli gençler yetiştirerek üç krallığın birleştirilmesinde büyük rol oynamıştır. Lee Jung Hye, "Hwarangdo ve Kadın," *Kare* 7, (Ağustos 2019): 61.

23 Yun, "Impact of Buddhism on Viewpoint of State among Korean People," 31.



olmak istemiştir. Bunun için Goryo devleti Sınggva (승과/僧科) denilen Budist olma sınav sistemini kurmuştur.<sup>24</sup> Budistlere'e yapılan toleranslar ve edindikleri kazançlar sonrasında Budistler tabiri caiz ise yoldan çıkmışlardı. Bunlardan birine örnek vermemiz gerekirse Şindon (신돈)<sup>25</sup>adındaki Budist'in Goryo hükümdarı Gongmin (공민왕)'a olan yakınlığını kullanarak ülkeyi kargaşaya sürüklemesidir. Öyle ki Şindon'un yani bir Budist keşişin ülkeyi kargaşaya sürüklediğini dönemin siyasetçisi ve edebiyatçısı olan İcono (이존오)'nun yazmış olduğu eserde görmekteyiz.<sup>26</sup> Eserinde Şindon (신돈)'u bir buluta Kralı ise güneşe benzetmiş ve bulutun güneşin önünü kapatarak ışık saçmasını engellediğini söylemiştir. Yani Budist bir keşiş olan Şindon'u Kral ile halkın arasına giren bir engel olduğunu söylemiştir. Goryo'nun son dönemlerinde yazılan bu eserde bile Budizm'in Goryo'nun son dönemlerinde nasıl yolundan çıktığını görebiliriz. Budistlerin inançlarına ters düşen hareketleri ve elde ettiği kazançlar Goryo hanedanının yıkılmasının nedenlerinden biri olmuştur.

Coson devleti, Goryo hanedanına karşı yapılan ayaklanma ve Konfüçyanistlerin destekleri ile kurulmuş bir devlettir. Cionğ Docion (정도전/鄭道傳) gibi önemli Konfüçyanist âlim ve siyasetçilerin desteği ile Goryo'nun generali olan İsonggye (이성계/姓成桂)'nin tahta geçmesi ile Coson hanedanı dönemi başlamıştır. Bu dönem, Budizm'e inanlar için tam bir felaket dönemidir. Goryo'nun kuruluşunda Budizm nasıl yüceltiliyse Konfüçyüsçülük de Coson döneminde yüceltilmiştir. Bu dönemde Sunğyuiogbul (승유억불/崇儒抑佛) politikası izlenmiştir. Bu politikaya göre Budistlerin saraya ve şehre giriş çıkışları yasaklanmış, Budist olma sınavı kaldırılmıştır. Gyionğcu (경주/慶州) bölgesindeki Bronz Buda heykeli eritilerek elde edilen bronz ile kılıç, mızrak gibi âlet edevat yapılmıştır. Kuruluş döneminde Budistlere yaptırımlar uygulanmış, Kral Seco (세조왕/世宗王) döneminde Budistlere karşı daha ılımlı politika izlenmiş, Gangyionğdogam (간경도감/刊經都監)<sup>27</sup> denilen Budizm yazıtlarının Hangıl (한글)<sup>28</sup> yani Kore alfabesi ile yazılması için kurum kurulmuştur. Kral Sejo'dan sonra Budistler belli bir süre daha rahat yaşasalar da Coson hanedanı, Sunğyuiogbul politikasını uygulamayı devam ettirerek Budistlere zor bir hayat sürdürmüştür. 1592 yılında Imcin Savaşı (임진왜란/壬辰倭亂) patlak vermiş Japon ordusu 20 gün içinde başkenti zapt etmiş, Coson topraklarında hakimiyet sağlamıştı. Budistler Coson hanedanının onlara karşı uyguladıkları yaptırımlara rağmen bir direniş hareketi başlatıp Japon ordusuna karşı savaşmışlardır.<sup>29</sup> İkinci sınıf insan muamelesi görmelerine rağmen topraklarını savunmaları Şilla döneminde oluşturulan Ulusal Budizm felsefesinden kaynaklanmaktadır. Bu savaşın sonunda Coson hanedanı Budistlerin göstermiş oldukları başarıdan dolayı güçlenmelerinden çekinerek Budistlere yaptırım uygulamaya devam etmiştir. Yaptıkları bu yaptırımlar yüzünden ileride Japonya'nın Kore'yi işgal ettiği dönemde bazı Budistlerin Japon yanlısı politika izlemelerine neden olacaktır. Japon sömürge döne-

24 Kim Congin (김종인), “한국불교 내셔널리즘의 역사와 평가,” 불교평론 erişim 1 Eylül 2016, <http://www.budreview.com/news/articleView.html?idxno=1568>

25 1323-1371 yılları arasında yaşamış Budist bir keşiş ve siyasetçidir.

26 İcono (이존오) Goryo'nun son dönemlerinde yaşamış siyasetçi ve edebiyatçıdır. Şindon (신돈)'u halk ile kral arasına giren bir buluta(engele) benzettiği eserin orijinali ve Türkçe çevirisi aşağıdaki gibidir;

구름이 無心(무심)탄 말이 아마도 虛浪(허랑)하다.

Bulutun hiçbir amacı olmadan boş boş dolaştığı, tam bir yalandır.

中天(중천)에 떠 이셔 任意(임의)로 다니면서

Büyük gökyüzünde istediği gibi dolaşarak

구태야 光明(광명)한 날빛을 따라가며 덤나니.

Parlak güneşin önünü kapatmaktadır.

27 Gangyionğdogam (간경도감/刊經都監): Cosion'un ilk dönemlerinde Budist metinlerin yeni Kore alfabesi olan Hangıl ile yeniden yazılması için kurulmuş bir kurumdur. 1461 yılından 1471 yılına kadar yaklaşık 11 yıl varlığını sürdüren bu kurum Kral Sionğcong (성종왕/成宗王) döneminde kapatılmıştır.

28 Kore alfabesidir. 1443 yılında Kral Secong (왕세종/世宗王) tarafından yaptırılmıştır.

29 Cionğ Çiongu (정천구), “Buddhism and Korean State,” *Korean Association of Korean Thought* 3, sayı: 2 (Aralık 2009): 75.

minde<sup>30</sup> bazı Budistler artık Coson topraklarında yaşamaktansa Japonlar altında özgürce yaşarız düşüncesi ile Japon yanlısı faaliyetlerde bulunmuşlardır. Bazı Koreli Budistler Çin-Japonya<sup>31</sup> savaşında Japonlara destek için halktan para toplamıştır. Japon yanlısı kurumlar kurmuşlardır. Bunun yanı sıra yönetimi elinde bulunduran Japonlar ve Japon yanlılarının Budizm ile alâkasız veya Japon Budistleri tapınak liderleri olarak atamaları sonucunda Kore Budizm'inde ikilemler ortaya çıkmış, evliliğin ve saç uzatmanın serbest olduğu yeni bir mezhep olan Deçiosıng (대처승/帶妻僧) mezhebi ortaya çıkmıştır. 1994 yılında Kore Budizm Örgütü (한국불교종단), Budizm'de devrim yapılmasını savunarak Dünya'da yeni bir Budizm oluşturmayı amaçlamıştır.<sup>32</sup>

### 3. Modern Kore'de Budizm

Eski zamanlardan beri Koreliler Budizm inancı ve kültürüyle iç içe yaşamışlardır. Bir inanç olarak Budizm, günümüzde Kore toplumunda zayıflamış olsa da Modern Kore toplumunun günlük yaşamında, eğitiminde vb. birçok alanda etkisini hâlen sürdürmektedir.

2011 yılında The Buddhist Review (불교평론)'in Güney Kore'de düzenlediği “Koreliler için Budizm nedir?” konulu sempozyumda, Korelilerin günlük yaşamlarında Budizm'in yerinden bahsedilmiştir. Sempozyum katılımcıları arasındaki Seul Üniversitesi Felsefe Bölümü profesörü Co Insu (조은수) yaptığı konuşmasında “Modernleşme sonrasında Kore toplumu Batılılaşmış, Batı dini Kore'nin din haritasındaki yerini gitgide genişleterek Korelilerin değer yargılarını şekillendirmiştir.....Budizm'in yeri (Korelilerin hayatında) gitgide belli belirsiz bir hâle gelmiştir.”<sup>33</sup> diyerek, günümüz Kore toplumunda Budizm'in etkisinin azaldığına ve batı dini diye bahsettiği Hristiyanlığın, Kore toplumunun değer yargılarının yeniden şekillenmesine neden olduğuna değinmiştir.

Budistler tarafından kurulan yardım kuruluşları ve örgütleri hem Budizm inancını sevdirmek hem de insanlara yardım etmek amacı ile günümüzde hem Kore'de hem de Kore Budizm'ini tanıtmak amacı ile yurtdışında faaliyetler göstermektedirler. Bu yardım kuruluşlarından bir tanesi Cionğto Topluluğu (정토회)'dur.

Budist Keşiş Biobnyun (법륜) tarafından kurulan Cionğto Topluluğu (정토회)'nun “Saf bir kalp”, “iyi bir dost”, “temiz toprak” olmak üzere 3 mottosu bulunmaktadır. (유정길, 2009) Cionğto Topluluğu kendi alt kuruluşları olan Ecobuddha (에코붓다), GoodFriends (좋은 벗들), ve JTS (Join Together Society) aracılığı ile yardım faaliyetlerini gerçekleştirmektedir.

Ecobuddha örgütü, geri dönüştürülebilir ürünlerin kullanılması, kâğıt bardak kullanmamak, tuvalet kâğıdı yerine pamuklu bez kullanmak gibi doğayı kirletmeyen ürünleri kullanmaya teşvik etmektedir.<sup>34</sup>

30 Bu döneme “Japon Kore'si” de denilmektedir. 1910 yılından 1945 yılına kadar sürmüştür.

31 1937-1945 yılları arasında meydana gelmiş bir savaştır.

32 Kim Sunsiog (김순석), “[새로 쓰는 근현대 불교사]59. 1994년 조계종 개혁종단,” 법보신문 erişim 1 Aralık 2008, <https://www.beopbo.com/news/articleView.html?idxno=54139>

33 Sio Hyionug (서현욱), “한국인에게 불교는 무엇인가,” 불교29 Ağustos 2011, <http://www.bulkyo21.com/news/articleView.html?idxno=16028>

34 “Ecobuddha”, Jungto, 5 Nisan 2021, <https://www.jungto.org/english/ecobuddha>



GoodFriends görevlileri Kuzey Kore'ye bizzat giderek burada yardım edilecek kişiler hakkında araştırma yaparak yardıma muhtaçları belirler. Ayrıca gelecekte Kuzey Kore ile Güney Kore'nin birleşebilmesi hakkında seminerler düzenleyip, Kuzey Koreli mültecilere de yardım etmektedir.<sup>35</sup>

JTS, Birleşmiş Milletler Ekonomi ve Sosyal Konseyi(un ecosoc)'nin özel danışmanlık görevinde de bulunmuş bir uluslar arası yardımlaşma örgütüdür. JTS Kuzey Kore dahil birçok ülkede yardım faaliyetleri düzenlemektedir.<sup>36</sup> Bu tarz yardım kuruluşları sayesinde Kore Budizm'i yurtdışında sempati kazanmaktadır, fakat her ne kadar yurtiçinde de faaliyetlerde bulunsalar da yabancıların sempatisini kazandıkları gibi kendi milletlerinde de aynı oranda sempati ve ilgi kazandıklarını söylemek oldukça zordur. Çünkü yeni nesil Korelilerin Budizm'e olan inancında azalma görülmektedir. Bunun nedeni, küreselleşen dünyada bilgi alışverişinin artması ile birlikte yeni nesil Koreliler açısından Budizm'in geri kafalık ve köylülük olarak görülmesidir. Budist mezhepleri arasındaki çekişmeler, iç çatışmalar ve Budist keşişlerin inançlarına yakışmayacak davranışlar sergilemesi, örneğin; 2005 yılında meydana gelmiş olan Budistlerin çocuklara karşı şiddet uyguladığına dair haberlerin yayınlanması,<sup>37</sup> 2012 yılında ortaya çıkan, bazı Budist tapınaklarındaki keşişlerin kumar oynama skandalı<sup>38</sup> gibi kendi inanışlarına aksi davranışlar sergilemeleri, halkın tepki göstermesine neden olmuştur. Günümüzde Budist toplulukları Kore'ye gelen yabancı turistlere hem Budizm kültürünü tanıtmak hem de son zamanlarda oluşan kötü imajlarından kurtulmak için Budist tapınaklarında kültürel faaliyetler düzenlemektedirler. Fakat 2019 yılında Budistleri yüceltmek için -veya tam tersi tepki toplamak için- gösterime giren "The King's Letters" adlı Kore filminde tarihin çarpıtıldığını söyleyen Kore halkı filme tepki göstermiştir.<sup>39</sup> Bu olayların hâricinde Hristiyan misyonerlerin kendi inançlarını Kore toplumuna benimsetmek için yaptığı çalışmaların neticesinde de Korelilerin, Hristiyanlığın modern dünyanın inancı olarak görmelerinden dolayı Budizm, artık modası geçmiş, eskilerin inandığı bir inanç olarak görülmektedir.

#### 4. Günümüz Kore'sinde Budizm'in İzleri

Budizm, Kore'yi sadece inanç yönünden değil, aynı zamanda sanatta ve kültürde de etkilemiştir. Bu bölümde kültürel etkiler, sanat, yer isimleri, Budizm'den Korece'ye geçen kelimeler, alt başlıklar hâlinde incelenecektir.

##### 4.1. Kültürel Etkiler

Budizm hem kültürel hem de sanatsal açıdan Kore toplumunda iz bırakmıştır. Bu sanatlardan biri de "Sıngmu (승무/僧舞)" dansıdır. Budist dansı olarak bilinen "Sıngmu (승무/僧舞)" günümüzde de Kore kültürü ve Budizm'in buluşmasının bir temsili olarak görülmektedir. Kültür ve inancın harmanlanması sonucu

35 Jae-Ma (재마), "Relief Activities for North Korea by JungTo Society," *Published Research Institute for Religions Wonkwang University, Religion in Korea (한국종교)* 37, (Ağustos 2014): 268.

36 Jae-Ma, "Relief Activities for North Korea by JungTo Society," 283.

37 Kim Nana (김나나), "[뉴스 후 오늘] '수경사' 어린이들, 지금은?", *KBS news* 08 Aralık 2020, <https://news.kbs.co.kr/news/view.do?ncd=1461073>

38 Lee Beobchul (이법철), "조계종 도박사건, 총무원장 책임지고 용퇴해야," *NewDaily* 16 Mayıs 2012, <http://www.newdaily.co.kr/site/data/html/2012/05/13/2012051300015.html>

39 나무위키, "Budizm/Güney Kore (불교/대한민국)," 29 Kasım 2020, <https://namu.wiki/w/불교/대한민국>

ortaya çıkan bu dans türü Kore Kültürel Miraslar İdaresinin (문화재청) kültür mirasları listesi arasında 27. sırayı almaktadır.<sup>40</sup>

Yalnızca görsel sanatlarda değil, işitsel sanatlar olarak Halk müziklerinde de Saray müziklerinde de Budizm'in etkisi görülmektedir. Saray müziği olan Yionğsanhösang (영산회상/靈山會相) sekiz bölümden oluşmaktadır. Bu müzik Buda'nın Yeongchwi dağında (영취산)'da Lotus Sutra<sup>41</sup>'yı (법화경/法華經) oluşturmasının müziğe yansıtılması olarak kabul edilmektedir. Budizm şarkısı olan "Höşimgog (회심곡/悔心曲)" da Kore kültüründe önemli bir yer tutmaktadır. Örneğin cenaze merasiminde ölen kişiyi taşıyanlar Höşimgog'un bir kısmını Sangyio (상여/喪輿) diye adlandırdıkları cenaze marşı olarak söylerler. Ev inşa ederken veya bir gemiyi suya indirirken yine Budizm'e ait olan Höşimgog'tan bir kısmı şarkı olarak söylerler. Sadece müzikte değil, resimde de Budizm inancının etkisi görülmektedir. Geleneksel Kore portrelerinde batı portrelerinden farklı olarak perspektif kullanılmaz ve renklendirmelerde ana renkler oldukça fazla kullanılır. Kore resim sanatının bu şekilde biçimlenmesinin nedeni ise Buda'nın portresinin sunaklara çiziminde kullanılan çizim tekniğinden etkilenmesidir.<sup>42</sup>

Kore kültüründe yer etmiş bir başka Budizm etkisi ise Ay takviminin 4. ayının 8. gününde kutlanan Buçionim Oşin Nal (부처님 오신 날) yani, Buda'nın Doğum Günü'dür. Buda'nın doğum günü günümüzde Kore'de hâlen kutlanılmaya devam etmekle birlikte o gün Kore'nin resmî tatil günüdür. Budizm kökenli bugünde, ışık festivali olan Yiondınghö (연등회/燃燈會) festivali düzenlenir. Kore'nin Şilla döneminden günümüze kadar ulaşmış, yaklaşık 1200 yıllık geçmişe sahip olan bu festival, UNESCO dünya miras listesinde de yer almaktadır.

Az bilinmesine rağmen Kore'deki hamam kültürünün şekillenmesinde yine Budizm'in etkisi görülmektedir. Budizm inancında hem kalp temizliği hem de vücut temizliği önemlidir. Şilla döneminde Budizm sayesinde hamam kültürü gelişmiştir. Budizm inancının getirmiş olduğu temizlik anlayışı sayesinde Goryo döneminde hamamlar yaptırılmıştır. Budizm'in etkisiyle başlamış olan hamam kültürü günümüz Kore'sinde, "Ccimcilbang (찜질방)"<sup>43</sup> olarak devam etmektedir. Kore kültüründe bayramlarda, önemli günlerde mutlaka yıkanılması Budizm'in oluşturduğu bir alışkanlıktır.<sup>44</sup>

Hamam kültürünün Kore toplumunda yer etmesini sağlayan Budizm inancı, sadece dış temizliği değil, iç arınmayı da sağlayan bir araç olan çayın da bir kültür hâline gelmesini sağlamıştır. Çay, Budizm kültüründe önemli bir sıvı olarak algılanmaktadır ve Buda'ya sunulan içecekler arasında yer almaktadır. Budizm inancına göre ruhun ve bedenin arınmasında çay önemli bir içecektir. Tang hanedanı döneminde Çin'e giden Koreli Budistler, Kore'de çay kültürünün oluşmasını sağlamıştır.<sup>45</sup> Kore'de çay kültürü denildiğinde akla çay seremonisi olan 'dado (다도)' gelmektedir. Dado kültürü, günümüzde de devam ettirilmek istenilen ve son

40 "국가무형문화재 제27호 승무," 문화재청 국가문화유산포털 4 Temmuz 1969, <http://www.heritage.go.kr/heri/cul/culSelectDetail.do?cobaCpno=1279900270000&pageNo=1> 1 1 1 1

41 Lotus Sutra, Mahayana Budizmi'ne ait kutsal metin Sadharma Pundarika'ya verilen yaygın bir isimdir. Miladi yılların başlarında Sanskritçe yazılan bu kitap, çeşitli dillere çevrilmiş ve yaygın şekilde kullanılmıştır. Güç ve Sert, "Budizm'de Dört Temel Gerçek, Sekiz Dilimli Yol ve Nirvana," 18.

42 Kim Yongdiog (김용덕), "일상의 삶에서 만나는 불교," 불교평론 15 Eylül 2011, <http://www.budreview.com/news/articleView.html?idxno=1108>

43 Ccimcilbang (찜질방): Geleneksel Kore saunasıdır. Günümüzde de Kore kültüründe önemli yer tutmaktadır.

44 Choi Keon-Up, "Influence of Buddhism at Korean Housing Culture," 한국불교사연구 (2016): 52.

45 Keon-Up, "Influence of Buddhism at Korean Housing Culture," 49.

zamanlarda yeniden ilgi kazanan bir çay seremonisidir. Dado seremonisinin anlamının ve bu seremoninin nasıl yapıldığının öğretildiği kültürel faaliyetler de düzenlenmektedir. Kore kültürünün tanıtımında bu seremoni önemli bir yer tutmaktadır.

#### 4.2. Budizm Kökenli Yer İsimleri

Budist tapınakları, genelde dağlara, şehirden uzak yerlere yapılmıştır. Günümüzde de Kore dağlarının bir kısmı Budist tapınaklarına aittir. Budistlerin mekânı olan dağların birçoğu da yine Budizm ile alâkalı isimler almışlardır. Bunlardan birkaç tanesine bakalım.

- Duta Dağı (두타산): Bu dağ, adını Budizm terimi olan ‘dhu-ta/頭陀’ dan almaktadır. Duta, Bütün arzularını isteklerini atıp hem vücudu hem de kalbi temizlemek için acılara katlanmak anlamına gelmektedir.
- Muding Dağı (무등산): Buda’nın hiç kimseye benzemediği eşsiz olduğu anlamında kullanılmaktadır.
- Cogye Dağı (조계산): Zen Budizm’inin son piri olan Hui Neng (조계대사/曹溪大師)’dan almaktadır. Hatta Kore’deki Jogye mezhebi de bu kişinin öğretilerine kendilerini dayandırmaktadır.
- Çionsionğ Dağı (천성산): Şilla döneminde yaşamış olan Budist Vonhyo (원효) günümüzde Çionsionğ Dağı denilen bölgeye 1000 kişi getirerek onları orada eğitmiştir. Korece’de 1000 sayısının telaffuzu olan Çion (천) ile yetişkin anlamına gelen Sionğın (성인) in birleştirilmesi ile yani 1000 kişinin yetişkin olarak ayrıldığı yer (천명의 성인이 나온 곳) manasına gelen Çionsionğ Dağı (천성산) denilmeye başlanmıştır.
- Mirıg Dağı (미륵산): Budizm inancına göre gelecekte Maitreya (미륵불) bu dünyaya gelecek ve saf gerçek Drahma’yı öğretecektir. Mirıg dağı adını, gelecekte dünyaya geleceği söylenilen Mirıg yani Maitreya’dan almıştır.

Bu dağlar gibi birçok dağ ve yer ismi günümüzde hâlâ kullanılmaktadır.

#### 4.3. Budizm Kökenli Kelimeler

Budizm, Kore diline bazı kelimelerin yerleşmesi konusunda da etkili olmuştur. Günümüz Kore’sinde insanların kökenini veyahut anlamını bilmeden kullandıkları onlarca Budizm ile alâkalı kelime bulunmaktadır. Bunlardan birkaç tanesine bakalım.

- Cıomşim (점심): Budizm’de verilen yemeklerin arasında aperatif olarak yenilen atıştırılmalıklara denilmektedir. Aç karnına bir nokta koymak anlamına gelen nefsi köreltmek için yenilen atıştırılmalık anlamında kullanılmaktadır. Günümüzde ise Koreliler Cıomşim(점심) kelimesini öğle yemeği anlamında kullanmaktadırlar.
- Gongbu (공부): Budizm’i öğrenmek için çalışma anlamına gelmektedir. Günümüzde ise bu kelime ders çalışmak anlamında kullanılmaktadır.
- Cuingonğ (주인공): Bir inanışa göre Buda doğar doğmaz “Evrende benden daha değerli bir insan yok” (천상천하 유아독존) demiş kendinin özel olduğunu doğduğu an insanlara bu şekilde duyurmuş. Budizm’de de tek, özel kişi anlamına gelen Cuingonğ (주인공) kelimesi kullanılmaktadır. Günümüzde bu kelime filmlerde, tiyatrodan vb. yerlerde “başrol” anlamında kullanılmaktadır.

Şigdanğ (식당): Budist tapınaklarında, Buda heykellerinin bulunacağı alan, ibadetin yapılacağı yer, gibi bazı belirli alanların olması gereklidir. Bir Budist tapınağında olması gereken yerlerden bir tanesi de Şigdanğ (

식당)'tır. Şigdanğ, Budist tapınağında yemek yenilen alana verilen bir ad iken, Günümüzde Kore'de restoranlara Şigdanğ (식당) denilmektedir.<sup>46</sup>

Bu ve bunun gibi Budizm'den Korece'ye geçmiş birçok kelime bulunmaktadır.

### Sonuç

Budizm'in içeriği, Siddharta'nın, 35 yaşındayken bir çeşit hintinciri ağacı olan Bodhi ağacının altında dharma(hakikat)'yı kavrayarak uyanması ve 80 yaşında Buda (uyanmış kişi) olmasıyla öğrettiği öğretilere dayanmaktadır. Buda, yaklaşık yarım asır boyunca çeşitli bölgelerde dolaşarak farklı sınıflardan insanları eğitmeyi amaçlamıştır.

Buda'nın doğduğu MÖ VI. yüzyıldan günümüze, 2.500 yıl boyunca Budizm, ilk çağ Budizmi, Theravada ve Mahayana Budizmi gibi çeşitli biçimlerde Asya ülkelerinde gelişerek yayılmıştır. Kutsal kitap ise pek çok kez yeniden derlenmiştir. Dolayısıyla çeşitli bölgelerin gelişim sürecine göre doktrinler ve ritüeller de kökten değişmiştir. Dolayısıyla tek kelimeyle 'Budizm budur' demek mümkün değildir. Bu, Budizm'in diğer dinlerde bulunmayan farklı bir yönüdür.

Milattan önce VI. yüzyılda ortaya çıkan Budizm, çoğu inançta olduğu gibi kendi içinde mezheplere ayrılmıştır. Bu mezheplerden biri olan Mahayana Budizm'i, Çin aracılığı ile Kore'de yayılmıştır. Mahayana Budizm'i Korelileri etkileyen ve onların değer yargılarının şekillenmesindeki etmenlerden biri olmuştur. Üç krallık döneminde Kore toplumunu derinden etkileyen Mahayana Budizm'i, Şilla döneminden başlayarak günümüze kadar geçen sürede Korelilerin kültürleri ve yaşanan siyasal olaylar sonucu ile kendi içinde de çeşitli mezheplere ayrılmış bu da Kore Budizm'inde de kendi içinde ayrılıklara neden olmuştur.

Mahayana Budizm'i Goryo döneminde Kore toplumunun kültürel, siyasal ve dinî açıdan temel taşı hâlini almıştır. Goryo döneminde Budizm'in devletin resmî dini olması ve birçok Budist tapınağının inşa edilmesi, keşişlik sınavlarının düzenlenmesi, Budizm inancının getirdiği temizlik anlayışı ile hamamların inşa edilmesi gibi çeşitli teamüller Mahayana Budizm'inin Korelilerin âdeta genlerine işlemesine neden olmuştur. Öyle ki Coson döneminde uygulanmış olan Konfüçyanizm'i yüceltip Budizm'i zayıflatma politikasında bile Budistler her türlü yasaklara rağmen ayakta kalmayı başarmışlardır. Beş yüz yıllık Coson hanedanı boyunca ikinci sınıf insan muamelesi görmelerine rağmen Koreli Budistlerin inançlarına devam etmeleri, Budizm'in Korelilerin inanç ve kültürlerini ne kadar etkilediğini göstermektedir.

Budizm inancı Goryo dönemi ile kıyaslandığında modern Kore'de etkisini kaybetmiş olmasına rağmen yüzyıllar boyunca Kore toplumunun resmî dini olan Mahayana Budizm'inin izlerini günümüz Kore toplumunda hâlâ görmekteyiz. Budizm kökenli yer isimleri ve günlük hayatta kullanılan Budizm kökenli kelimeler, Buda'nın doğum gününün ülkede resmî tatil ilan edilmesi Budizm'in izlerindendir. Budizm inancından gelen Buda'nın doğum günü kutlamaları Kore'de hâlen bir festival olarak kutlanılmaktadır. Bu festivalin kökeni her ne kadar dinî bir inançtan geliyor olsa da günümüzde Kore kültürünün bir parçası hâline gelmiştir.

46 Günlük hayatımızda Budizm terimleri (우리 생활 속의 불교 용어) 14 Temmuz 2019, <https://m.blog.naver.com/clearc-hem/221649949668>

Budizm'e inananlar tarafından kurulan Kore yardım kuruluşları, ülke ve ülke dışında göstermiş oldukları yardım faaliyetleri ile Kore Budizm'inin hem yurtdışında tanınmasını hem de ılımlı bir imaj sergilemesini sağlamaktadır. Dünya yardımlaşma örgütleri ile de birlikte çalışan bu Budist yardım kuruluşları aracılığı ile Kuzey Korelilerinin Güneyliler ile yeniden birleşmesi için seminerler düzenlenmektedir. Her ne kadar siyasi açıdan iki devlet birbirine düşman olsa da Güney Koreli Budistlerin Kuzeylilere yaptıkları insanî yardım faaliyetleri sayesinde Kuzey Koreli halkın Güneylilere karşı sempati duymaları sağlanmaktadır. Bu sayede iki milletin eski ortak kültürü ve inancı olan Budizm'in hâlen bu iki ülke halkı için birleştirici bir unsur olabileceğini, ileride iki devletin tekrar birleşmesi durumunda Budizm'in büyük bir rol oynayabileceğini söyleyebiliriz.

Budistler yardım kuruluşları aracılığı ile yurtdışında iyi bir imaj sergilemelerine rağmen ülke içinde Budizm inancının yayılmasında çok da etkili olduklarını söylememiz mümkün değildir. Zira, Coson döneminde uygulanan baskı politikasında bile yok olmayan Budizm inancı, Korelilerin Batı dini diye tabir ettikleri Hristiyanlığın, misyonerler tarafından Korelilere tanıtılması sonucunda zayıflamaya başlamış, Hristiyanlık inancı ise Kore yarımadasında hızlı bir şekilde yayılmıştır. Günümüz Kore toplumunda Hristiyanlık, modern dünyanın dini olarak görülürken Budizm inancı ise eski, modası geçmiş bir inanış olarak görülmektedir. Bu yüzden Budizm inancının günümüz Kore toplumundaki mevcut durumu bir inanıştan daha çok geleneksel bir kültür hâline gelmektedir.

Günümüz Kore toplumu, Hristiyanlık için önemli olan günleri tıpkı batılılar gibi kutlamaktadırlar. Hâl böyle iken batıya karşı sempatisi olan Kore toplumunun Budizm'e olan ilgisinin azalması da kaçınılmazdır.

Budizm'in Kore tarihindeki yerini Koreliler şu şekilde ifade etmektedirler:

“Budizm Üç Krallık döneminde Kore yarımadasına geldi, Şilla'da bir tohum gibi toprağa ekildi, Goryeo döneminde çiçek açtı ve Coson döneminde ise soldu.”

#### Kaynakça

- “국가무형문화재 제27호 승무.” 문화재청 국가문화유산포털. Erişim 11 Aralık 2020, [http://www.heritage.go.kr/heri/cul/culSelectDetail.do?ccbaCpno=1279900270000&pageNo=1\\_1\\_1\\_1](http://www.heritage.go.kr/heri/cul/culSelectDetail.do?ccbaCpno=1279900270000&pageNo=1_1_1_1)
- Choi Keon-Up (최건업). “Influence of Buddhism at Korean Housing Culture,” 한국불교사연구6, (Aralık 2016): 33-66.
- Cıoğ Çıongu (정천구). “Buddhism and Korean State,” *Korean Association of Korean Thought* 3, (Aralık 2009): 47-85.
- Güç, Ahmet ve Ekrem Sert. “Budizm'de Dört Temel Gerçek, Sekiz Dilimli Yol ve Nirvana,” *İslam Medeniyeti Araştırmaları Dergisi (İMAD)* 5, (Haziran 2020): 3-28.
- Günlük hayatımızda Budizm terimleri (우리 생활 속의 불교 용어). Erişim 12 Ağustos 2020, <https://m.blog.naver.com/clearchem/221649949668>
- Jae-Ma (재마). “Relief Activities for North Korea by JungTo Society,” *Published Research Institute for Religions Wonkwang University, Religion in Korea* (한국종교) 37, (Ağustos 2014): 267-301.
- Jungto. “Ecobuddha,” 2021. Erişim 5 Nisan 2021, <https://www.jungto.org/english/ecobuddha>
- Karataş, Hüsamettin. “Sakyamuni Buda'nın Tarihsel Kişiliği ve Öğretisinin Yeni Bir Din Haline Geliş Süreci,” *Dini Araştırmalar* 16, sayı: 42 (Haziran 2013): 129-142.
- Karataş, İbrahim Ethem. “Budizm'de Tanrı Anlayışı Üzerine Bir Değerlendirme,” *CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi* 13, (Nisan 2015): 85-105.
- Kim Buşık (김부식). *Samguk Sagi* (삼국사기). Çeviren Şin Hoyiol (신호열), 동서문화사, 1977.
- Kim Congin (김종인). 불교평론. Erişim 12 Ağustos 2020, <http://www.budreview.com/news/articleView.htm->



- [?idxno=1568](#)
- Kim Nana (김나나). “[뉴스 후 오늘] ‘수경사’ 어린이들, 지금은?” *KBS news*. Erişim 30 Temmuz 2021, <https://news.kbs.co.kr/news/view.do?ncd=1461073>
- Kim Sunsiog (김순석). “[새로 쓰는 근현대 불교사]59. 1994년 조계종 개혁종단” *법보신문*. Erişim 12 Ağustos 2020, <https://www.beopbo.com/news/articleView.html?idxno=54139>
- Kim Yongdilog (김용덕). “일상의 삶에서 만나는 불교.” *불교평론*. Erişim 12 Ağustos 2020, <http://www.budreview.com/news/articleView.html?idxno=1108>
- Küyel, Mübahat Türker. “İki Gemi Türü,” *Erdem* 2, (Mayıs 1986): 337-350.
- Lee Beobchul (이법철). “조계종 도박사건, 총무원장 책임지고 용퇴해야.” *NewDaily*. Erişim 12 Ağustos 2020, <http://www.newdaily.co.kr/site/data/html/2012/05/13/2012051300015.html>
- Lee Jung Hye. “Hwarangdo ve Kadın,” *Kare* 7, (Ağustos 2019): 61-77.
- Metin, Bilal. “Budizm İnancının Türk Devletleri Üzerindeki Etkisi,” *Anasay* 6, (Kasım 2018): 63-80.
- Mohapatra, A.Ranjan. “Philosophy of Religion an Approach to World,” Çeviren Hidayet Işık. *Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 16, (Mayıs 2003): 166-181.
- Namuwiki(나무위키). “Budizm/ Güney Kore(불교/대한민국).” Erişim 12 Ağustos 2020, [namu.wiki/w/불교/대한민국](http://namu.wiki/w/불교/대한민국)
- Özcan, Şevket. “İnsana Verilen Değer Ekseninde Çeşitli Dinlerde İnsan: Dinler Tarihi Açısından Karşılaştırmalı Bir İnceleme,” *Dini Araştırmalar* 19, sayı: 48 (Haziran 2016): 203-224.
- Sio Hyionug (서현옥). “한국인에게 불교는 무엇인가.” *불교닷컴*. Erişim 12 Ağustos 2020, <http://www.bulkyo21.com/news/articleView.html?idxno=16028>
- Şarafullina, Aliya. “Budizm’de ve Tibet Budizm’inde İnanç Esasları.” Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Bursa, 2016.
- Yun Sevon(윤세원). “Impact of Buddhism on Viewpoint of State among Korean People,” *Incheon National University Journal for the Study of Korean Buddhist History (JSKBH)* 7, (Ağustos 2015): 4-36.